

Evoluties van de trends op het vlak van financiering van terrorisme 2023

De laatste jaren ligt het aantal dossiers dat de CFI naar de parketten doormeldde met ernstige aanwijzingen van de financiering van terrorisme vrij laag. Ook de bedragen aan verdachte geldstromen in de dossiers zijn beperkt, zeker in vergelijking met de grote bedragen die over het algemeen omgaan in de witwasdossiers. In 2023 zette die trend zich verder door, dit in schril contrast met het niveau van algemene dreiging in ons land. Na de aanslag op 16 oktober op de Zweedse voetbalsupporters heeft het OCAD het dreigingsniveau opgeschaald naar niveau '3' of 'ernstig'. Deze tegenstelling bevestigt voor de CFI dat de aanpak van de financiering van terrorisme sterk verschilt van de aanpak van witwassen. Bij witwassen is de omvang van een fenomeen - in aantal dossiers of grootte van de bedragen - de hoeksteen van een risico-gebaseerde aanpak. Bij de aanpak van de financiering van terrorisme komt het erop neer een potentiële dreiging te kunnen inschatten. De achtergrond, contacten of activiteiten van individuen en organisaties zijn betere graadmeters voor de inschatting van het potentieel gewelddadig karakter dan de omvang van hun financiële transacties. Meer nog dan voor witwassen is bij de aanpak van de financiering van terrorisme de uitwisseling van informatie met andere bevoegde diensten, zowel op nationaal als op internationaal vlak, cruciaal.

Meer operationele informatie komt van de politie en de veiligheidsdiensten als het OCAD, de Veiligheid van de Staat en ADIV, de militaire inlichtingendienst. Op nationaal vlak vormt de FOD Buitenlandse Zaken een belangrijke bron van algemene informatie.

De CFI meldt de dossiers waarin sprake is van ernstige aanwijzingen van de financiering van terrorisme door aan de parketten, maar kan volgens artikel 83, § 2, 4° van de wet van 18 september 2017 ook informatie in het kader van de bestrijding van het radicaliseringsproces delen met de inlichtingendiensten en OCAD. Deze wettelijke mogelijkheid om tijdig informatie uit te wisselen, mogelijk in de aanloop naar een gewelddadige actie, is een belangrijke troef die frequent uitgespeeld werd in 2023.

Net zoals de voorbije jaren heeft CFI ook enkele meldingen ontvangen van het directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen (EPI) van de FOD Justitie en werd in diverse dossiers informatie met deze dienst uitgewisseld. Deze samenwerking wordt als bijzonder waardevol beschouwd gezien het risico dat verbonden is aan veroordeelde personen of personen in voorhechtenis. In verschillende gevallen konden er belangrijke verbanden worden gelegd met personen of organisaties die voordien niet gekend waren en die mee een profiel schetsen van de gedetineerde.

Lone actors

De aanslag op 16 oktober in Brussel heeft nogmaals aangetoond dat de terroristische dreiging die uitgaat van daders die alleen handelen, al dan niet onder invloed van een kleine groep gelijkgestemden, allesbehalve onderschat mag worden. Vaak zijn deze personen op hele korte tijd online geradicaliseerd, en kan een externe gebeurtenis - een trigger-event - volstaan om tot een gewelddadige actie over te gaan.

Radicaliseringsprocessen die kunnen leiden tot extremistisch geweld of terrorisme, door het vormen van (eerder gefragmentariseerde) netwerken of het uitwisselen van extremistische content of propaganda lijken zich immers steeds meer te verplaatsen van de publieke ruimte en fysieke interactie, naar virtuele omgevingen en communicatieplatformen. De mogelijkheden zijn legio in die ongereguleerde, afgeschermdes ruimtes. De anonimiteit voor de gebruikers van die virtuele ruimtes en de mogelijkheden

om online geld te verzamelen, maakt de weg vrij voor een *auto-radicalisatie* die zeer verontrustend is en die mogelijk het handelen van de lone actors kan verklaren.

Financieel onderzoek naar deze vorm van radicalisering en potentieel terrorisme is zeer complex, aangezien de verrichtingen bijzonder moeilijk detecteerbaar zijn. De lone actors kunnen een beperkt deel aan eigen - dikwijls legale - middelen aanwenden om een actie uit te voeren. Bij sponsoring van buitenaf is het voor financiële instellingen omwille van de vaak onopvallende aard van de transacties moeilijk om die verrichtingen als verdacht te bestempelen. Tijdige detectie door de politie- en inlichtingendiensten, met vermelding in de Gemeenschappelijke Gegevensbank (GGB) van OCAD, laat de CFI toe om gericht op zoek te gaan naar financiële transacties.

De invloed van buitenlandse conflicten

In 2023 escaleerde de immer gespannen relatie tussen Israël en de Palestijnen, met de aanslagen van Hamas op 7 oktober. De maatschappelijke onrust die de oorlog in Oekraïne, de sancties tegen Rusland en het Palestijns-Israëliësch conflict teweegbrengen, vraagt het uiterste van het spanningsveld tussen (internationale) wetgeving, veiligheid en fundamentele vrijheden. Waakzaamheid is eveneens geboden *vis à vis* de externe dreiging die uitgaat van internationaal conflict en hybride oorlogsvoering die breder gaat dan enkel het militair-technische aspect.

Sinds begin oktober stelt de CFI een erg sterke stijging vast van meldingen met vermelding van mogelijke banden met het conflict tussen Israël en Hamas. Het aantal dossiers dat op basis van dit soort meldingen leidde tot een externalisatie in het kader van financiering van terrorisme bleef in 2023 echter beperkt. Er werden geen verrichtingen geregistreerd die rechtstreeks konden beschouwd worden als financiering van Hamas. Wel werden overschrijvingen vastgesteld naar een buitenlandse organisatie die verdacht werd van banden met Hamas. Er was ook sprake van het inzamelen van geld binnen de Palestijnse diaspora gevolgd door opvallende overschrijvingen naar rekeningen in landen in het Midden-Oosten. Daarnaast waren er sterke banden met personen die het voorwerp uitmaakten van een terrorisme-onderzoek gevoerd door het federaal parket.

Ook het conflict in het Oost-Congo, dat recent oplaaide, genereerde verdachte geldstromen die verder onderzocht werden.

Terroristische dreiging uitgaande van politiek extremisme

Hoewel het aantal dossiers over rechtsextremisme de voorbije jaren gestabiliseerd is, blijft het een onderwerp dat bij de CFI frequent naar boven komt in de meldingen. Het gaat dan vaak over informatie omtrent een persoon die al uitgebreid gekend is bij de CFI en de partnerdiensten. Als er al nieuwe personen of entiteiten aan bod komen, is dat dikwijls vanuit een verband, meestal als tegenpartij van een financiële verrichting. De aandacht wordt dan meestal op deze personen gevestigd naar aanleiding van informatie van de politie, de Veiligheid van de Staat, ADIV of het OCAD. Ook zijn er buitenlandse groeperingen die hun gedachtegoed naar België exporteren of die om opportuniteitsredenen hun geld beheren bij Belgische financiële instellingen. Hierin werden vaak banden vastgesteld met nabijgelegen Europese landen als Duitsland en Oostenrijk, maar ook met Nederland.

Evolutie van het financiële landschap.

Neobanken en *Payment Service Providers (PSPs)* hebben inmiddels hun plek verworven in het betaalsystemenlandschap en hun financiële instrumenten sluiten naadloos aan op die eerder genoemde trend van toenemende digitalisering. Dit brengt de nodige uitdagingen met zich mee voor de identificatie van de gebruikers en de detectie van de verrichtingen. Het gebruik van online rekeningen of binnen- en buitenlandse IBANs gekoppeld aan multi-currency accounts bemoeilijkt de traceerbaarheid van een transactie, zeker wanneer gekoppeld aan crypto- exchangeplatformen. We zien dan ook dat in de context van terrorismefinanciering er een transformatie lijkt plaats te vinden van traditionele 'collector'-systemen¹

¹ Collectors zijn financiële tussenpersonen die over een netwerk beschikken waarlangs ze geld -verkregen via money remittance vanuit het buitenland- in cash tot bij de begunstigden kunnen krijgen. Dit informele systeem werd veelvuldig

naar het gebruik van cryptovaluta en dito exchangeplatformen om fondsen te verplaatsen. Deze methodes bieden de mogelijkheid om de verschillende fases van de transactie te vertroebelen, traditionele poortwachters te omzeilen en fysieke grenzen te ontwijken. De modus operandi is niet beperkt tot één specifieke ideologische geïnspireerde groep; het bredere ideologisch/extremistisch spectrum vertoont gemeenschappelijke kenmerken waaronder hun tactische financieringsmethodes.²

ingezet om FTF's in conflictzones te voorzien van financiële middelen, of de latere (ex-) strijders die in de Koerdische kampen in Syrië of Irak gevangen zaten te ondersteunen.

² [European Union Terrorism Situation and Trend report 2023.pdf \(europa.eu\)](#)